

STILLE OCEAAN

De betrekkingen tussen de EU en het gebied van de Stille Oceaan hebben politieke, economische en ontwikkelingsaspecten. De EU is de op een na grootste handelspartner van het gebied van de Stille Oceaan, en in juni 2018 werden er onderhandelingen opgestart over brede vrijhandelsakkoorden met Australië en Nieuw-Zeeland. De EU heeft zowel een partnerschap met de vijftien onafhankelijke eilandstaten in de Stille Oceaan – met ontwikkeling, visserij en de klimaatverandering als zwaartepunt – als met de drie landen en gebieden overzee en het Pacific Islands Forum.

RECHTSGROND

- Titel V (extern optreden van de EU) van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU);
- Titels I t/m III en V (gemeenschappelijk handelsbeleid, ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp, internationale overeenkomsten) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU);
- de kaderovereenkomst tussen de Europese Unie en Australië;
- de partnerschapsovereenkomst op het gebied van betrekkingen en samenwerking tussen de Europese Unie en Nieuw-Zeeland (PARC);
- de partnerschapsovereenkomst tussen de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS) en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten (Overeenkomst van Cotonou).

DE EU EN HET GEBIED VAN DE STILLE OCEAAN

Tussen de EU en het gebied van de Stille Oceaan is sprake van jarenlange betrekkingen, gemeenschappelijke waarden en krachtige economische en commerciële banden. De EU heeft in de regio partnerschappen ontwikkeld met Australië, Nieuw-Zeeland, de vijftien onafhankelijke eilandstaten in de Stille Oceaan (PIC's), de drie landen en gebieden overzee (LGO's) en het Pacific Islands Forum (PIF).

De EU, Australië en Nieuw-Zeeland zijn gelijkgestemde partners met gemeenschappelijke waarden en belangen. Voorts heeft de EU met beide landen nauwe betrekkingen in de publieke en particuliere sector ontwikkeld betreffende een breed scala aan onderwerpen, zoals klimaatverandering en vermindering van de kans

op rampen, op regels gebaseerde internationale handel, veiligheid en ontwikkeling, technologisch onderzoek en mensenrechten.

De betrekkingen van de EU met de eilanden in de Stille Oceaan berusten van oudsher op ontwikkelingssamenwerking in het kader van het partnerschap tussen de EU en de landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS). De afgelopen jaren zijn deze betrekkingen uitgebreid tot andere sectoren, zoals het milieu, goed bestuur, energie, klimaatverandering, visserij en mensenrechten.

A. Australië en Nieuw-Zeeland

1. Australië

Het partnerschap tussen de [Europese Unie en Australië](#) gaat terug tot de jaren '60 van de vorige eeuw. De grondslag van de huidige betrekkingen is de [kaderovereenkomst tussen de Europese Unie en Australië](#) van 2017. In deze overeenkomst staan de politieke dialoog, veiligheidsvraagstukken, internationale samenwerking, economie en handel, justitie, cultuur en onderwijs, energie en het milieu centraal. De ratificatie van de tekst is nog niet afgerond, maar de overeenkomst is per oktober 2018 voorlopig in werking getreden. Naast dit verdrag hebben de EU en Australië 19 bilaterale overeenkomsten gesloten, en er vinden regelmatig bilaterale dialogen plaats.

Australië is een vooraanstaande handelspartner van de Europese Unie. In 2018 was de EU de op twee na grootste bilaterale handelspartner van Australië op het gebied van goederen, ter waarde van in totaal 47,5 miljard EUR. Australië is de op zeventien na grootste handelspartner van de EU; de belangrijkste uitvoercategorieën uit de EU naar het land zijn machines, chemische stoffen en landbouwproducten. De belangrijkste uitvoerproducten uit Australië naar de EU zijn mineralen, grondstoffen en fabricaten. De EU en Australië onderhandelen momenteel over een vrijhandelsakkoord om de handel tussen beide partijen te vergemakkelijken. In mei 2018 gaf de Raad een mandaat aan de Commissie, en de eerste onderhandelingsronde vond in juli 2018 plaats in Brussel. De tweede ronde werd in november 2018 gehouden, en de [derde](#) en meest recente ronde vond in maart 2019 plaats in Canberra, Australië.

2. Nieuw-Zeeland

De betrekkingen tussen de EU en Nieuw-Zeeland worden momenteel geregeld via de [partnerschapsovereenkomst inzake betrekkingen en samenwerking](#) (PARC), die op 5 oktober 2016 werd ondertekend. De PARC zorgt voor een bilateraal engagement door versterking van de politieke dialoog en verbetering van de samenwerking inzake economische, handels- en tal van andere aangelegenheden, van innovatie, onderwijs en cultuur tot migratie, terrorismebestrijding en de bestrijding van georganiseerde criminaliteit en cybercriminaliteit alsmede justitiële samenwerking.

De EU is de op twee na grootste handelspartner van Nieuw-Zeeland, na China en Australië. In 2018 bedroeg de waarde van de bilaterale handel in goederen tussen de EU en Nieuw-Zeeland 9,5 miljard EUR. De belangrijkste uitvoer van Nieuw-Zeeland naar de EU bestaat uit levensmiddelen en grondstoffen, terwijl de EU vooral machines en vervoersmaterieel uitvoert naar Nieuw-Zeeland. De twee partijen onderhandelen op dit moment over een [vrijhandelsakkoord](#). Na de goedkeuring door de Raad op 22 mei 2018 van een mandaat voor de EU zijn op 21 juni 2018 de officiële onderhandelingen

van start gegaan. De eerste ronde vond plaats van 16 t/m 20 juli 2018 en leverde voor de meeste onderhandelings thema's al overeenstemming tussen beide partijen op. De tweede ronde werd van 8 t/m 12 oktober 2018 gehouden in Wellington, Nieuw-Zeeland. De derde en meest recente rond vond van 18 t/m 22 februari 2019 plaats in Brussel. De vierde ronde zal in mei 2019 in Nieuw-Zeeland plaatsvinden.

B. Overige landen in de Stille Oceaan

De 15 onafhankelijke eilandstaten in de Stille Oceaan (PIC's)^[1] beslaan samen een gebied van 528 000 km² en maken deel uit van de groep van landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS). De betrekkingen van de EU met de PIC's zijn gericht op ontwikkelingssamenwerking, visserij en klimaatverandering.

De EU-strategie betreffende de PIC's wordt beschreven in de in 2012 opgestelde gezamenlijke mededeling getiteld "[Naar een hernieuwd partnerschap voor ontwikkeling tussen de EU en het Stille-Oceaangebied](#)". Zij bouwt voort op het kader van de [Overeenkomst van Cotonou](#) met de ACS-landen. Aangezien deze overeenkomst op 29 februari 2020 zou aflopen, gingen de onderhandelingen over een post-Cotonou-overeenkomst in september 2018 van start. In december 2019 werd besloten dat de huidige Overeenkomst van Cotonou tot december 2020 van toepassing zou blijven. Aangezien de onderhandelingen verdere vertraging hebben opgelopen, ligt een verdere verlenging van de overeenkomst tot juni 2021 in het verschiet.

Het Europees Parlement heeft zijn standpunt kenbaar gemaakt in drie resoluties ([4 oktober 2016](#), [14 juni 2018](#) en [28 november 2019](#)). Het Parlement sprak zijn tevredenheid uit over de voorgestelde algemene structuur van de toekomstige samenwerking tussen de ACS en de EU en herhaalde hoe belangrijk het is om de parlementaire aspecten van het partnerschap meer gewicht te geven. In zijn meest recente resolutie van november 2019 stelde het Parlement als voorwaarde voor zijn goedkeuring van de toekomstige overeenkomst dat de Paritaire Parlementaire Vergadering ACS-EU blijft bestaan.

Met een totale handel die in 2019 goed was voor 2,6 miljard EUR, is de EU27 [de op vier na grootste handelspartner](#) van de ACS-landen in de Stille Oceaan. De onderhandelingen over een uitgebreide economische partnerschapsovereenkomst (EPO) tussen de EU en de eilandstaten van de Stille Oceaan werden in 2015 onderbroken, in afwachting van een evaluatie van het beheer van de visbestanden in de Stille Oceaan. Wel [bestaat er tussen de EU en Papoea-Nieuw-Guinea en Fiji een interim-partnerschapsovereenkomst](#), die in januari 2011 geratificeerd werd door het Europees Parlement. Samoa heeft zijn proces van toetreding tot de EPO onlangs afgerond en is op 31 december 2018 begonnen met de voorlopige toepassing van de overeenkomst. Op 17 mei 2020 traden de Salomonseilanden toe tot de EPO. Tonga gaf in 2018 te kennen te willen toetreden tot de EPO. De onderhandelingen zullen eind 2020 worden afgerond.

---

[1]De vijftien PIC's zijn: Fiji, Papoea-Nieuw-Guinea en Oost-Timor, die samen goed zijn voor 90 % van het landoppervlak en de bevolking van de regio, en 12 kleine insulaire ontwikkelingslanden: de Cookeilanden, Kiribati, de Federale Staten van Micronesië, Nauru, Niue, Palau, de Marshalleilanden, Samoa, de Salomonseilanden, Tonga, Tuvalu en Vanuatu.

De EU is de op twee na grootste verstreker van [ontwikkelingssteun](#) aan de ACS-landen in de Stille Oceaan, na Australië en Japan. Het [Europees Ontwikkelingsfonds](#) (EOF) vormt het belangrijkste instrument voor de verlening van EU-steun voor ontwikkelingssamenwerking in het kader van de huidige Overeenkomst van Cotonou. De steun voor ACS-landen in de Stille Oceaan en voor de (toenmalige) vier LGO's in de regio (met inbegrip van het Britse overzeese gebiedsdeel Pitcairn) voor de periode 2014-2020 in het kader van het elfde EOF bedroeg rond de 800 miljoen EUR. De middelen uit het elfde EOF worden aangevuld met een aantal thematische programma's uit hoofde van verschillende financieringsinstrumenten.

Het nieuwe instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) wordt het belangrijkste financieringsinstrument van de EU voor samenwerking en ontwikkeling met de partnerlanden in het kader van het meerjarig financieel kader (MFK) voor de periode 2021-2027. Het EOF, dat momenteel niet is opgenomen in de begroting van de EU, zou er onder meer in worden geïntegreerd. De integratie van het EOF in de begroting van de EU zou de controlebevoegdheden van het Europees Parlement vergroten en zou de publieke legitimiteit en de politieke zichtbaarheid van de externe bijstand van de EU als geheel helpen versterken.

In zijn [resolutie](#) van 27 maart 2019 (punt 6) verzocht het Europees Parlement ten minste 620 miljoen EUR (in prijzen van 2018) te bestemmen voor de ACS-landen in de Stille Oceaan. Tot dusver heeft echter de Commissie noch de Raad een officieel standpunt ingenomen ten aanzien van dit verzoek. De Raad en het Parlement zijn nog in onderhandeling over het nieuwe MFK 2021-2027 en het NDICI. Naar verwachting worden de onderhandelingen eind 2020 afgerond.

De PIC's worden geconfronteerd met grote uitdagingen op het gebied van ontwikkeling en klimaat. Wat betreft de klimaatverandering waren de EU en de kleine insulaire ontwikkelingslanden in de Stille Oceaan voorstander van het ambitieuze, wereldwijde akkoord van Parijs, dat in 2015 tijdens de 21e VN-conferentie over de klimaatverandering (COP21) gesloten werd. De 23e vergadering (COP23), die van 6 t/m 17 november 2017 plaatsvond in Bonn (Duitsland), werd voorgezeten door Fiji.

Het Pacific Islands Forum, een politieke groepering van 18 staten, fungeert als gesprekspartner voor de EU voor onderhandelingen over handel en financiering voor ontwikkeling. De groep bestaat uit: Australië, de Cookeilanden, Micronesia, Fiji, Kiribati, Nauru, Nieuw-Zeeland, Niue, Palau, Papoea-Nieuw-Guinea, de Marshalleilanden, Samoa, de Salomonseilanden, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Nieuw-Caledonië en Frans-Polynesië. Nieuw-Caledonië en Frans-Polynesië vormen samen met Wallis en Futuna de drie landen en gebieden overzee (LGO's) van de EU in deze regio.

DE ROL VAN HET EUROPEES PARLEMENT

De betrekkingen tussen het Europees Parlement en de parlementen van Australië en Nieuw-Zeeland gaan terug tot 1979, toen de [Delegatie voor de betrekkingen met Australië en Nieuw Zeeland \(DANZ\)](#) in het leven werd geroepen. Sindsdien belegt de DANZ regelmatig interparlementaire vergaderingen met het Australische en het Nieuw-Zeelandse parlement teneinde de betrekkingen met de twee landen te bevorderen en onderwerpen van gemeenschappelijk belang te bespreken, zoals

landbouw, energie, het milieu en klimaatverandering, ontwikkelings- en economische samenwerking, wetenschap en technologie, handel, de bevordering van wereldwijde en regionale veiligheid in de regio Azië-Stille Oceaan, de strijd tegen terrorisme, alsmede mensenrechten. De [39e en meest recente interparlementaire vergadering EU-Australië](#) vond in oktober 2018 plaats in Sydney en Brisbane. De [22e interparlementaire vergadering EU-Nieuw-Zeeland](#) werd in februari 2018 in Wellington en Auckland gehouden.

Het Europees Parlement wordt voor wat betreft de betrekkingen met de overige landen in de Stille Oceaan vertegenwoordigd door de [Delegatie in de Paritaire Parlementaire Vergadering ACS-EU](#) (DACP). De DACP voegt zich bij zijn ACS-tegenhanger in de Paritaire Parlementaire Vergadering, die bestaat uit gelijke aantallen vertegenwoordigers van de EU en van de ACS-landen. De belangrijkste taak van de delegatie bestaat uit het voorbereiden van de vergaderingen van de Paritaire Parlementaire Vergadering ACS-EU, het evalueren en geven van een gevolg aan de activiteiten van het Europees Parlement, het organiseren van vergaderingen met hooggeplaatste ACS-personen, en het bespreken van actuele vraagstukken met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst van Cotonou. De [38e vergadering](#) van de Paritaire Parlementaire Vergadering werd in november 2019 gehouden in Rwanda.

Kahraman Evsen
11/2020

